

KUNGLIGA OPERAN AB
(ORG.NR. 556190-3294)

RESULTATREDOVISNING 2021

INNEHÅLL

Innehåll.....	2
RESULTATREDOVISNING FÖR 2021	3
1. Inledning.....	3
2. Nationalscen inom opera och balett.....	4
2.1 Konstnärlig kvalitet	4
2.2 Utveckling och förnyelse	6
2.3 Hantverksskicklighet	7
3. Erbjudna en varierad repertoar.....	7
4. Nå en stor och bred publik samt öka tillgängligheten.....	8
4.1. Nya publikgrupper.....	8
4.2. Barn- och ungdomsverksamheten	9
Det magiska huset.....	10
Samarbeten.....	10
4.3. Digitalisering	11
Operan Play.....	11
Radio- och TV-sändningar.....	12
Övriga digitala sändningar.....	13
4.4. Ökad tillgänglighet	14
4.5. Turnéer och gästspel	14
5. Vårda det nationella kulturarvet samt stödja nyskapande	15
5.2 Kulturarvet.....	15
5.3 Stödja nyskapande	15
Operans pågående arbeten med nybeställningar	16
5.4 Arkivsamlingar.....	16
6. Tvärsektoriella perspektiv	17
7. Intäkter, kostnader, hyra	18
8. Samverkan.....	19
8.1 Samverkan med Dramaten	20
8.2 Samverkan med de konstnärliga utbildningarna.....	21
9. Verksamheten i siffror.....	22

RESULTATREDOVISNING FÖR 2021

Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett, grundad 1773 och med det nuvarande Operahuset invigt 1898. Operan är ett helägt statligt aktiebolag som återskildrar till regeringen i enlighet med den av stämman fastställda ägaravisningen där det anges att Operan årligen ska redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de riktlinjer för statens bidrag till Bolaget som regeringen beslutar. Resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer utvecklats med avseende på kvalitet, volym, intäkter och kostnader.

Härmed lämnas den av styrelsen beslutade och av verkställande direktören underskrivna resultatredovisningen för 2021.

1. INLEDNING

Även detta år har starkt präglats av pandemin då hela vårsäsongen 2021 bestod av restriktioner som innebar inställd eller begränsad publik verksamhet, vilket i sin tur lett till omfattande intäktsbortfall. Tack vare snabb utveckling av den digitala kanalen Operan Play kunde kontakten och leveransen till publiken till vissa delar infrias.

Vid höstsäsongens start i augusti tog försäljningen åter fart och flera produktioner blev snabbt utsålda med full salong från oktober. I december infördes nya restriktioner med maxantal vilket innebar att ca 50 procent av de redan sålda biljetterna fick återbetalas.

Internt har verksamheten påverkats då de flesta produktioner är beroende av stora konstnärliga kollektiv som kör, orkester, solister och dansare – både vad gäller förberedelser och den slutliga produkten. Med omfattande restriktioner har arbetet med att hitta nya lösningar varit bra och utvecklande på flera plan men samtidigt kraftigt begränsande. Hemarbete har möjliggjorts för vissa avdelningar, men delar av tillverkning och preparation för konstnärliga utövare har varit helt beroende av den fysiska arbetsplatsen.

Nya lärdomar har i form av större flexibilitet, snabbare beslut och förmågan att tänka utanför inarbetade rutiner blivit synliga och kommer att användas i den framtida planeringen.

Samtidigt kräver verksamheten lång framförhållning för sina specifika processer och att arbeta med reducerade konstnärliga kollektiv, vilket varit nödvändigt under vissa delar av pandemin, går att göra endast i begränsad form. Men för att uppfylla nationalscenens uppdrag utifrån bredd och spets och som ledande inom konstformerna krävs god framförhållning i planeringen och en för verksamheten normal numerär.

Under de månader under hösten som publiken kunde besöka Operan har glädjen och intresset varit påtagligt med stående ovationer och positiv medial uppmärksamhet, vilket internt gett organisationen glädje och energi att övervinna svårigheter och att arbeta mot nya mål och lösningar.

På grund av det under stora delar av året stängda huset, osäkerhet kopplad till publikantal och många avbokade biljetter i sista stund, har endast knappt 50 000 besökare fått uppleva föreställningar på Operahusets stora scen, att jämföras med cirka 180 000 besökare under ett år med normal verksamhet. Detta har inneburit att biljettintäkterna var ca 67 procent lägre under 2021 än under 2019 (normal verksamhet). Dock har även Operans produktionsrelaterade kostnader varit 14 procent lägre än 2019 med anledning av att så få produktioner har kunnat spelats. Utöver produktionsrelaterade kostnader har även besparingar gjorts på övriga funktioner då endast en begränsad verksamhet har kunnat genomföras.

Operans flexibla organisation och väl utarbetade rutiner gjorde det möjligt att snabbt ställa om arbetet efter restriktionerna, även när dessa presenterades med kort varsel. Många av de besökare som behövde avbokas till följd av restriktionerna om maxantal i publiken kunde erbjudas plats vid en annan föreställning eller i annat fall få pengarna återbetalade.

Tack vare Operans digitala kanal Operan Play har många tittare (över 200 000 visningar) kunnat se föreställningar, konserter, bakom-material med mera hemifrån. Under året har ett stort antal föreställningar, konserter och mindre verk spelats in och visats på Operan Play, samtidigt som befintliga inspelningar (även rena ljudinspelningar) också kunnat presenteras. Under 2021 har även satsningen på den digitala produktionen för barn och unga, *Det magiska huset*, fortsatt och det är glädjande att denna miniserie uppskattats av både lärare och elever. Genom samtliga digitala kanaler, som förutom Operan Play även utgörs av t.ex. SVT och SR, har Operan kommit upp i nästan 500 000 digitala besökare.

Tabell 1.

Operans verksamhet i sammandrag (avrundade siffror)			
	2021	2020	2019
Antal besökare till föreställningar och övriga aktiviteter	68 400	74 000	296 600
Varav besökare barn-, familje- och ungdomsverksamheten	14 %	29 %	16 %
Antal produktioner	10	13	21
Antal föreställningar, stora scenen	71	91	207
Snittbeläggning opera ¹	64 %	58 %	77%
Snittbeläggning balett/dans ²	57 %	44 %	75 %
Snittbeläggning totalt stora scenen ³	60 %	51 %	77%
Antal föreställningar turnéer och gästspel	31	76	78
Antal besökare turnéer och gästspel	4 912	3 421	48 500
Antal digitala besökare (Operan Play, OperaVision, SVT, Folkets Hus och Parker, SR m.m.)	494 000	928 000	395 000
Antal TV- och radiosändningar	5	4	6

Av tabell 9 och 14 nedan framgår verksamhetens utveckling gällande volym, intäkter och kostnader.

2. NATIONALSCEN INOM OPERA OCH BALETT

Regeringens riktlinjer för statens bidrag 2021 har i princip varit oförändrade sedan föregående år trots att det extra digitaliseringsbidraget som erhöles 2018–2020 har tagits bort. Uppdraget från regeringen innebär bland annat att Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen stå på högsta nivå vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder.

2.1 KONSTNÄRLIG KVALITET

Vad gäller uppdraget att prestera på högsta konstnärliga nivå samt möjligheten att redovisa och kommentera verksamhetens resultat och visa hur verksamhetens prestationer har utvecklats avseende kvalitet, följer här ett resonemang kring ett antal kvalitativa aspekter för verksamheten.

¹ Siffran består av beläggning i jämförelse med full salong (1 153 platser) och tar inte hänsyn till publikbegränsningar med anledning av coronarestriktioner, begränsad sikt eller liknande.

² Samma som ovan

³ Samma som ovan

Operan har under året fortsatt kunna *attrahera internationellt erkända kreatörer och artister*, vilket kan anses som bekräftelse på hög kvalitet hos ett operahus. Den världskände dirigenten Alan Gilbert (under många år musikchef för New York Philharmonic Orchestra, idag även chef för Elb-filharmonin i Hamburg) inledde sitt engagemang som musikchef vid Operan 2021. Även den internationellt eftertraktade och mycket anlitade regissören Michael Cavanagh tillträdde som operachef från och med halvårsskiftet 2021. Under året engagerades också den framstående regissören, Ellen Lamm, som konstnärlig chef för Unga på Operan.

En av världens främsta sopraner, hovsångerskan Malin Byström, var solist i en halvscenisk version av *Tosca* som spelades in och sändes på OperaVision och Operan Play – vilket också blev en av de mest sedda visningarna i båda dessa kanaler. Den internationellt verksamma sopranen Ingela Brimberg var engagerad till nypremiären av Wagners *Valkyrian*, där en rad mycket meriterade solister framträdde såsom den amerikanske basbarytonen Greer Grimsley samt svenska, internationellt verksamma sångare som Katarina Dalayman, Joakim Bäckström och Cornelia Beskow. En av världens mest hyllade sopraner Asmik Grigorian sjöng huvudrollen i *Madama Butterfly* och den internationellt verksamme baryton John Lundgren gjorde en romanskonsert på Operan Play tillsammans med den litauiska sopranen Vida Miknevičiūtė.

Utöver svenska och internationella gäststartister har Operan *attraherat internationellt erkända team och upphovsmän*, vilket kan ses som en garanti för kvalitet. Tjajkovskijs opera *Jolanta* gavs i ett samarbete med den framstående Helikon-Operan i Moskva med en rad meriterade ryska sångare i huvudrollerna och den internationellt verksamme amerikanske dirigenten John Fiore.

Årets sista premiär blev den nyskrivna familjeoperan *Snödrottningen* i regi av Elisabeth Linton, som från och med halvårsskiftet 2022 tillträder som operachef i Köpenhamn. Tonsättaren Benjamin Staern och librettisten Anelia Kadieva Jonssons har tidigare nått internationell uppmärksamhet med denna opera i Tyskland.

Kungliga Baletten fick äntligen sätta upp ett av Jiří Kyliáns mest utmärkande verk *Bella Figura*. Att få presentera ett verk – *överbord* - av en av världens mest uppskattade nutida koreografer Mats Ek, är också ett tecken på Kungliga Balettens höga konstnärliga nivå. Vidare har *In the Middle, Somewhat Elevated* av världskoreografen William Forsythe till musik av Thom Willems presenterats under året.

Publikens intresse och föreställningarnas beläggning kan ses som ett mått på hög kvalitet. Även under 2021 har de få föreställningar som kunnat spelas lockat en stor publik och de flesta har varit utsålda i förhållande till antalet tillgängliga biljetter. Publikantalet behövde även detta år anpassas efter de olika restriktioner som tillkom som en konsekvens av pandemin och under stora delar av hösten genomfördes föreställningarna inför en publik på max 300 respektive 500 personer. Det bör därför nämnas att beläggningssiffrorna som redovisas i de olika tabellerna inte speglar publikens intresse, då dessa är beräknade utifrån Operans totala salong och inte utifrån antalet tillgängliga biljetter med anledning av publikrestriktioner.

Operans digitala scen Operan Play har lockat en stor publik även 2021 med 203 338 besökare/visningar.

Kundnöjdhet är ett ofta använt mått på kvalitet i en verksamhet som riktar sig till mottagare/besökare. Operan vill erbjuda sin publik Sveriges bästa kundupplevelse inom scenkonst. I syfte att ständigt förbättra upplevelsen för besökaren har enkäter, på samma sätt som tidigare år, automatiskt skickats ut dagen efter spelade föreställningar under hösten

2021. Enkäterna har besvarats av totalt 5 888 besökare och frågor gällande kundnöjdhet har ställts i enkäten för att mäta graden av kundnöjdhet genom nyckeltalet NKI (Nöjd kund-index). Resultaten visar på ett sammantaget fortsatt mycket högt NKI-betyg och nöjdhet bland Operans besökare, 90 av 100 (2019: 89, 2017: 86) avseende föreställningen, 91 av 100 (2019: 90, 2017: 86) avseende helhetsupplevelsen och 92 av 100 (2019: 91, 2017: 87) avseende bemötande/service. Ett annat mått på kvalitet är NPS, Net Promoter Score, som mäter publikens lojalitet och vilja att rekommendera Operan till familj och vänner. Den visar ett nyckeltal på antal kritiker och antal ambassadörer och går som högst till 100 och som lägst -100. NPS för Operan under 2021 hamnade på 84 vilket kan ses som ett mycket högt tal på skalan -100 till 100.

Ett bevis på kvalitet är även hur väl uppsättningar har *mottagits i media*. ”En maffig julklapp till den unga publiken”, skrev Svenska Dagbladet om *Snödrotsningen* och gällande Valkyrian skrevs: ”Nypremiären är en njutning” i DN och SvD prisade Alan Gilberts insats: ”Operans nye musikchef Alan Gilbert visar ikväll vilken enastående dirigent han är”. Avseende Unga på Operans uppsättning *Station Illusion* skrevs: ”Lyxigt och läckert när teaterhistorien får liv”, i SvD och DN valde den som första val bland fem favoriter under hösten. Dansaftonen *Kylián/Ek/Forsythe* mottogs väl av pressen. DN skrev: ”Stor bildpoesi.” och i Aftonbladet: ”Danslusten från denna musikaliska koreografi sprider sig i rummet.” ”Baletten excellerar som väloljade maskiner i nyvässade tåspetskor.” Året på scenen avslutades med den efterlängta *Svansjön* som blev en bejublad premiär som även hyllades stort i pressen. Expressen skrev: ”Publiken simmar i en sjö av skönhet”, DN: ”Svandrottningen gnistrar av ljus...Haruka Sassa gör svandrottningen Odile till föreställningens blödande hjärta” och SvD: ”...så skygg, mjuk och musikaliskt balanserad att man blir tårögd”.

Priser och utmärkelser kan också vara ett mått på kvalitet i verksamheten. Under 2021 vann Operan Resumés prestigefyllda pris ”Årets marknadsavdelning”. Motiveringen löd: Årets vinnare går emot normen. Att så snabbt ställa om och se möjligheterna, agera kreativt, arbeta korsfunktionellt – hela tiden med kundens bästa i fokus imponerar. Att lyckas ta det gamla arvet och modernisera det snabbt under parollen ”När kunderna inte får komma till Operan, kommer Operan till er” genererar applåder från juryn och en vinst i Årets Marknadsavdelning. Grattis Kungliga Operan!” Vidare blev musikmonologen *Klaus Nomi* nominerad till Årets Scen vid QX-galan 2021.

2.2 UTVECKLING OCH FÖRNYELSE

För att kunna nå en hög konstnärlig kvalitet är det väsentligt att vara en del av konstens utveckling och förnyelse, vilket också är en del i Operans uppdrag från regeringen.

En självklar förutsättning för konstarnas utveckling och bestående är att nya verk skapas och framförs. Under året beställdes dansverket *Riptide* av Hlín Hjalmsdóttir, vilket är ett samtida verk skapat för Kungliga Baletten direkt för Operan Play och i nära samarbete med konstnären och designern Martin Bergström och tillsammans med musikerna Jacob Haage och El Perro del Mar (Sarah Assbring). Verket spelades in och visades på Operan Play. Även *Sonatra*, ett nytt verk av Joseph Sturdy till musik av Michael Gordon, skapades direkt för Kungliga Baletten under året.

Operan bedriver sedan flera år ett mycket framgångsrikt projekt med uppsättningar skapade av debuterande opera-kompositörer och inom ramen för formatet *Short Stories* har årligen tre uruppföranden av nya operaverk presenterats. Under 2021 fick detta projekt dock skjutas på framtiden, för att istället ha planerad premiär under våren 2022.

2.3 HANTVERKSSKICKLIGHET

Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen stå på högsta nivå när det gäller utveckling, förnyelse, konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder.

För att kunna presentera produktioner av hög konstnärlig kvalitet krävs också en hög kvalitet i produktionen av dekor, rekvisita, kostymer, peruker och mask. För detta ändamål, fortsätter Operan att vidmakthålla och utveckla hantverksskickligheten i ateljéer och verkstäder.

Kunskapen omfattar flerhundraåriga metoder fram till den senaste spetstekniken. På Operan finns en stor samlad kompetens inom områden som måleri, skulptering, tapetsering, vakuumpress, snickeri, snideri, smideri, kostym, peruk, mask, färgeri samt sko- och hattmakeri.

Då utveckling ständigt sker och teatern utrustas med modernare teknisk utrustning, ställs nya krav på förmågan att hantera produktionernas alla delar, inklusive akustik, ljussättning och förvandlingsfunktioner samtidigt som arbetsmiljöns kvalitet sätts mer i fokus. Numera kräver den digitala utvecklingen, scenkonst i nya former, även skicklighet inom inspelnings- och strömningsteknik.

Operans ateljéer och verkstäder har under året arbetat med tillverkning för kommande produktioner och samtidigt haft egna utvecklingsprojekt inom kostymdesign, material och metoder. Kostymateljén har under året t.ex. genomfört undervisning och självstudier i handbroderier, delvis för att förbereda personalen inför balettens stora produktion *Svansjön* som hade premiär senhösten 2021.

Operans ljus-, ljud- och bildenhet (LLB) har under pandemiåret 2021 arbetat med att spela in och sända/strömma material till Operan Play. Arbetet har krävt kompetensutveckling inom flera områden som strömningsteknik, ljussättning för TV-inspelningar, kamerateknik, bildproduktion och bildmixning. Ambitionen har varit att bli någorlunda självförsörjande för att klara av att i viss utsträckning kunna producera innehåll med egen kompetens och egna resurser. Flera utbildningar och workshops har genomförts med ledande ljussättare och bildingenjörer från den professionella tv-branschen. LLB-enheten har även haft mer konstnärligt inriktade workshops för att diskutera frågeställningar om hur man digitaliserar/televiserar den analoga scenkonsten.

3. ERBJUDA EN VARIERAD REPERTOAR

Regeringens mål för statens bidrag 2021 har varit att Operan ska ha en varierad repertoar, med både spets och bredd och med en god balans mellan klassiska och moderna verk samt nyskapande tolkningar och genreöverskridande moderna verk.

Repertoaren 2021 har, trots att planeringen påverkats mycket av omplaneringen av 2020 på grund av pandemin, bestått av produktioner som representerar både spets och bredd, klassiker och moderna verk.

Av tabell 12 nedan, framgår antalet föreställningar och variationen i Operans repertoar, inklusive barn- och ungdomsverksamheten. Både klassiska och välkända verk såsom *Rigoletto*, *Madama Butterfly* och *Svansjön* har spelats samtidigt som Operan även presenterat tidigare ospelade eller mer okända verk som *Candide* och *Jolanta*. Till detta har Operan även spelat moderna verk såsom *Kylián/Ek/Forsythe* och ett nyskrivet verk *Station Illusion*. Till detta kommer två nyskrivna moderna dansverk *Riptide* och *Sonatra*, som endast visades på Operan Play.

Den fysiska repertoaren bestod av en urpremiär (nytt verk beställt av Operan), fem premiärer (nya uppsättningar som aldrig tidigare framförts av Operan) samt fyra repriser (uppsättningar framförda av Operan under föregående säsonger).

Tabell 2.

Repertoar för fysisk publik 2021 inklusive barn- och ungdomsverksamheten (2020; 2019)			
Urpremiärer	Premiärer	Nypremiärer	Repriser
1 (3; 3)	5 (4; 6)	0 (2; 8)	4 (4; 4)
OPERA stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %⁴
2021	40	29 342	64 %
2020	48	32 155	58 %
2019	127	112 269	77 %
BALETT/DANS stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %⁵
2021	29	19 128	57 %
2020	41	20 761	44 %
2019	72	62 552	75 %

Denna "fysiska" repertoar har kompletterats med en "digital" repertoar på Operan Play som under 2021 bestått av en blandning av kända klassiker, moderna verk och nybeställningar. Bland annat har 22 konserter, 15 operaföreställningar, 9 balett-/dansföreställningar, 11 program för barn- och ungdomar samt 29 bakom-scenen-program i form av bland annat intervjuer och porträtt visats på Operan Play under året. Se vidare tabell 4 och 13 nedan.

4. NÅ EN STOR OCH BRED PUBLIK SAMT ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN

Regeringens mål för statens bidrag 2021 har som tidigare år varit att Operan ska nå en så bred och stor publik som möjligt genom att bedriva en verksamhet som riktar sig till vuxna såväl som till barn och unga samt att arbeta för att nå nya publikgrupper. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsvariationer och att ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna.

I linje med regeringens uppdrag arbetar Operan med att få publiken att växa i mängd och variation och Operan arbetar med flera olika åtgärder för att nå just nya publikgrupper och bredda sin publik.

4.1. NYA PUBLIKGRUPPER

En framträdande strategi för att nå nya publikgrupper är bland annat att tillgängliggöra Operans scenkonst till fler människor i hela Sverige och under pandemiåret har detta

⁴ Siffran består av beläggning i jämförelse med full salong (1 153 platser) och tar inte hänsyn till publikbegränsningar med anledning av coronarestriktioner, begränsad sikt eller liknande

⁵ Som ovan

möjliggjorts genom att sprida Operans konstformer via olika digitala plattformar. Se nedan punkt 4.3. Digitalisering.

Att som tidigare år ge smakprov från repertoaren på utomhusscener, bjuda in allmänheten till ett stort nationaldagsfirande i Hagaparken, ha gratisföreställningar under Stockholms kulturnatt, som varit ett framgångskoncept för att nå ny publik, har varit mycket begränsat under 2021.

Under sommaren 2021 deltog UpO vid festivalen Gränslandet – Symfonisk fest. Tillsammans med Kungliga Operans kör skapades ett konsertprogram för hela familjen innehållandes ett rikt potpurri av operaklassiker. Festivalen är Sveriges största för unga och klassisk musik där några av vår tids bästa musiker och artister skapar unika musikupplevelser för människor i alla åldrar, oavsett bakgrund och tidigare musikaliska erfarenheter. Genom att vara samarbetspartner till Gränslandet når Operan ut till nya målgrupper och stöttar de gränsöverskridande samarbeten festivalen skapar.

Under hösten kunde de mycket populära *Barnlördagarna* återupptas, med aktiviteter som prova-på-balett, visning med kostymprovning och visning med musikalisk överraskning i Operahuset. *Barnlördagarna* är en av Operans viktigaste kanaler för att nå ny barn- och ungdomspublik och att barn och vuxna hade längtat efter att komma tillbaka till Operahuset märktes genom att biljetterna snabbt såldes slut under hösten.

Under hösten kunde repertoaren återupptas då restriktionerna lättade. Under några månader spelade Operan för en större publik. Insatser att nå ny publik och sällangångsbesökare (mer än fem år sedan senaste besöket) via digital marknadsföring gav resultat. I publikundersökningarna som skickas efter varje föreställning till biljettköparen anges att ca 6 procent av samtliga respondenter under hösten 2021, aldrig hade besökt Operan tidigare och 6 procent besökte Operan för mer än fem år sedan.

Även samarbetet med Parkteatern i Stockholm är viktigt för Operan för att framföra sina konstformer för nya publikgrupper och ett fåtal framföranden kunde göras under sommaren 2021 dock fick en stor del ställas in på grund av regn och kyla.

4.2. BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHETEN

Operan har, som beskrivs ovan, i uppdrag av regeringen att rikta sig även till barn och unga och har under många år satsat och utvecklat sin barn- och ungdomsverksamhet; Unga på Operan (UpO). Det är också genom denna verksamhet som Operan når barn som inte tidigare varit i kontakt med Operan och skapar genom detta framtidens breda publik.

I augusti 2021 tillträdde Ellen Lamm tjänsten som ny konstnärlig ledare för UpO. Ellen Lamm har stor erfarenhet från scenkonst för barn och unga och har tidigare bland annat arbetat som regissör, framför allt på Dramaten, men också på Kungliga Operan där hon regisserat fyra produktioner, senast en uppmärksammad uppsättning av Verdis opera *La Traviata*.

Vårens planerade premiär, samt hela planeringen för de närmaste två åren, har fått skjutas fram på grund av pandemin. Först hösten 2021 kunde *Station Illusion*, en barockföreställning för barn från sex år, i regi av barockspecialisten Karin Modigh visas för första gången. Föreställningen levandegör kulturarvet för en ny generation barn och unga, på ett både lekfullt och respektfullt sätt. Publiken fick också möjlighet att möta internationella artister på hög nivå. ”*Station Illusion är en pärla som får tioårspubliken att jubla*”, skrev DN. Och SvD recenserade: ”*Station Illusion är ett lyxigt läckert divertissement som leker fram barockens sång, dans och komedi från burlesk till elegans. En sprakande avskedsgåva från den nyss avgående konstnärliga ledaren Anna Karinsdotter, som nu väcker*

teaterhistorien till liv som chef för Drottningholms slottsteater. Och vilken inspirerande start för regissören Ellen Lamm, som tagit över rodret för Unga på Operan.”

I december 2021 hade den svenska familjeföreställningen *Snödrottningen* sin framskjutna premiär. Detta är en nyskriven opera av den svenske tonsättaren Benjamin Staern efter H. C. Andersens saga, med libretto av Anelia Kadieva Jonsson och rymmer spänning, humor och kärlek.

Under hösten kunde den pedagogiska verksamheten återupptas om än i begränsat format. Stora insatser lades på att ge UpO:s pedagoger utrymme till förberedelser efter ett långt uppehåll för att sedan och framöver möta skolbarnen igen bland annat genom en ny workshop *Mim och musik*.

DET MAGISKA HUSET

Utifrån de restriktioner som rådde under stor del av 2021 har det inte funnits möjligheter för Operan att driva en normal pedagogisk verksamhet. Istället har UpO:s resurser främst använts till att fortsätta utveckla webbserien *Det magiska huset*, direkt för Operan Play. *Det magiska huset* tillgängliggör delar av Operans verksamhet som i vanliga fall är okända för publiken och blir ett sätt att öppna dörrarna till allt som händer bakom scenen; före, under och efter föreställningarna. Visionen har varit att skapa ett inspirerande material som är pedagogiskt, bildande och konstnärligt med tydlig förankring ur ett barnperspektiv. I tilltal och övrigt berättande verkar den för att vara inbjudande, inkluderande samt visa bredden i Operans verksamhet för barn i hela Sverige.

Genom serien har Operan kunnat erbjuda skolor nya sätt att möta Operan under en tid när studiebesök och utflykter inte gått att genomföra. Till varje avsnitt medföljer en lärarhandledning som ger möjlighet till fördjupning och som tydligt kopplar till avsnittets tematik och innehåll till läroplanen.

Den huvudsakliga målgruppen är elever och lärare i lågstadiet, men serien är skapad för att även fungera för andra årskurser. Fyra, av totalt sju, avsnitt har spelats in under 2021. Alla avsnitt speglar på skilda sätt olika delar av verksamheten. Exempelvis får tittaren upptäcka salongen och utrymmena bakom stora scenen och där möta yrkesgrupper som inspicient, sufflös och lokalvårdare. Ett annat avsnitt presenterar musikerna i Kungliga Hovkapellet med speciellt fokus på bleckblåsarna. Ett annat avsnitt sätter fokus på arkivet och Operans långa historia och speglar på så vis delar av Operans hållbarhetsarbete

Tillsammans med de två avsnitt som publicerades under 2020 lockade serien en stadigt växande digital publik och hade tillsammans vid årets slut visats drygt 22 000 gånger. Data från strömningarna visar att tittandet inte bara sker i Storstockholm utan även från andra delar av landet, vilket stärker ambitionen att nå ut till barn i hela Sverige. Värt att notera är att många av visningarna gjordes i skolklasser, vilket leder till att antalet tittare är väsentligt högre än vad siffrorna visar.

SAMARBETEN

Operan och UpO har under året inlett arbetet med att skapa långsiktiga relationer till området kring det nya produktionscentret i Flemingsberg, Huddinge som kommer att invigas 2024. I samarbete med Huddinge kommun, planerar UpO att ge samtliga lågstadiebarn i områdets fyra skolor regelbundet återkommande workshops och guidade turer från och med hösten 2022, allt för att Operans verkstäder ska upplevas som en integrerad del av närområdet, som till delar är klassat som särskilt utsatt område.

Under våren 2021 medverkade UpO i Kulturskoledagarna för samtal om det lyckade treåriga projekt som UpO genomförde tillsammans med Wallenius Lines och Smedshagskolan 2016–2019.

Hösten 2021 kunde UpO åter igen genomföra verksamhet ute i skolor och i november öppna upp för den pedagogiska verksamheten i Operahuset, efter att ha pausats under 2020 och våren 2021 till följd av pandemin. En stor del av den pedagogiska verksamheten finansierar skolorna genom Skapande Skola-medel, statsbidraget som ska stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet.

Under året har UpO genomfört en intervjuundersökning med fem skolor och fem kulturaktörer runt om i landet kring erfarenheter och intresse av digitala scenkonstaktiviteter, för att eventuellt utveckla verksamhet utefter identifierade behov.

UpO har också påbörjat arbetet med att ta fram ett koncept för ”skolkonserter”, som är både ett sätt för Hovkapellet/UpO att möta skolpublik på skolgårdar och i klassrum men också ett sätt att skapa ett intresse för musikeryrket och bidra till en återväxt av nya orkestermusiker.

UpO har vidare fortsatt att förbereda sina kommande samarbeten: *Hjärtat inuti*, i regi av Dalija Acin Thelander och i samarbete med Unga Klara, samt *Sova vaken*, en pocketopera i samarbete med Riksteatern och Kulturhuset/Parkteatern.

Tabell 3.

Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet i sammandrag			
	2021	2020	2019
Antal produktioner	2	3	13
Antal föreställningar	43	104	147
Antal besökare föreställningar (avrundad siffra)	6 600	17 100	30 400
Antal övriga aktiviteter i Operahuset	96	127	569
Totalt antal besökare till föreställningar och aktiviteter (avrundad siffra)	10 000	22 000	47 000

Av tabell 12 nedan framgår Operans verksamhet, och i denna ingår barn- och ungdomsverksamheten, som även lyfts ut och redovisas separat i tabell 13.

4.3. DIGITALISERING

Digitaliseringen av Operans föreställningar och konserter samt bland annat skapandet av olika sorters ”bakom-material”, är ett led i att nå ut till nya publikgrupper och också ett sätt att göra Operan och dess konstformer mer tillgängliga – särskilt för personer som inte kan ta sig till Operahuset. Till detta har Operan även specifikt fått i uppdrag av regeringen att främja scenkonst av hög kvalitet i hela landet genom insatser på digitala utsändningar av föreställningar.

Operan har under 2021 kunnat erbjuda scenkonst av hög kvalitet i hela landet bland annat genom sändningar av föreställningar i Folkets Hus och Parkers digitala biografnätverk, i SVT och SR, via den europeiska operaplattformen OperaVision samt genom både föreställningar, konserter och annat material via den egna kanalen Operan Play.

OPERAN PLAY

Den digitala, betal fria plattformen Operan Play fortsatte att locka en stor publik även under 2021. Operan Play, som lanserades i mars 2020, veckan innan de första större

coronarestriktionerna ledde till att Operahuset stängdes för publik. Under pandemin blev kanalen snabbt ett självklart val för den opera- och balettintresserade kärnpublik. Men Operan Play har även lockat en ny publik som tidigare inte besökt Operan och genom plattformen har det blivit möjligt att ta del av scenkonst i världsklass även för de som bor långt från Operahuset. Kanalen har under året fått en fortsatt stor spridning över hela landet (cirka 40 procent av strömningarna i Sverige har skett utanför Stockholms län). Även utomlands strömmas Operan Play (cirka 20 procent av de totala strömningarna). Denna digitala satsning har resulterat i fler positiva effekter än förväntat där publik från hela Sverige har kunnat ta del av en specifik föreställning, att nya målgrupper har nåtts och att ett större och bredare innehåll har kunnat erbjudas. Statistiken visar att dans och redan kända operaverk varit det som lockat flest tittare. Se vidare Tabell 14.

Under 2021 visades även den av Operan producerade dokumentärfilmen *50 personer* där tittarna fick en unik inblick i arbetet med Alexander Ekmans dansverk *SHIFT | CACTI* och hur produktionen hanterade de nya riktlinjerna från Folkhälsomyndigheten när pandemin slog till våren 2020. Dokumentären är mitt i händelsernas centrum och belyser utmaningarna med planer som utvecklas för att sedan rivas upp under 2020. Sammanlagt dokumenterades 300 timmar från arbetet med *SHIFT | CACTI* vilket sedan redigerades ner till den en timme långa och uppmärksammade dokumentären.

Omställningen till att producera digitala föreställningar under 2020 banade väg för att under 2021 ha en redan etablerad organisation för digitala produktioner internt. Detta har underlättat arbetet väsentligt då Operan gått tillbaka till att även producera scenkonst i huset under hösten 2021. Det bör dock nämnas att behovet av både en digital verksamhet och föreställningar på stora scenen lett till en stor arbetsbelastning på grund av begränsade resurser. En avgörande faktor för att ett stort antal föreställningar kunde göras tillgängliga under 2021, var även att de särskilda överenskommelser som med anledning av pandemin hade träffats med medverkande, centralt med facken och med upphovspersoner, delvis hade förlängts under året.

Tabell 4.

Operan Play 2021 (2020)	Antal produktioner	Antal visningar ⁶
Balett-/dansföreställningar	9 (3)	54 269 (27 593)
Operaföreställningar	15 (11)	58 295 (112 502)
Konserter	22 (33)	27 630 (58 214)
Bakom-scenen-material (dokumentär, intervjuer, porträtt)	29 (32)	36 556 (99 979)
Program för barn (inkl föreställningar)	11 (5)	20 505 (11 206)
Ljudfiler för att lyssna	7 (0)	3 936 (0)
Övrigt ⁷	3 (0)	2 147 (0)
Totalt	96 (84)	203 338⁸ (309 494)

RADIO- OCH TV-SÄNDNINGAR

Operan samarbetar kontinuerligt med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för flera. Samarbetet har, på grund av pandemin, endast

⁶ Antal sessioner startade via play-knapp

⁷ Kulturnatt 2021, Folk och Kultur och UN Creativity Day

⁸ En publikundersökning (november 2021) visar att bakom nästan var fjärde strömning är det fler än en person som tittar. Med detta antagande torde alltså tittarsiffrorna för Operan Play vara högre än de angivna 203 338

resulterat i en (1) direktsändning av Operans föreställningar i Sveriges Radio P2 under 2021; *Jolanta* samt en repris av Operans uppsättning av *Hoffmanns äventyr* från 1960.

Under 2021 sände SVT den prisade musikmonologen *Klaus Nomi* vid två tillfällen och Alexander Ekmans dansföreställning *Eskapist* visades på SVT Play.

I kulturstudion på SVT samtalade SVT:s Malin Jacobson Båth med hovdansaren Marie Lindqvist om George Balanchine i anslutning till att programmet *Balanchine en mästerekoreograf* visades. I SVT-dokumentären *Dance! Adding motherhood* har ett tv-team följt två kvinnliga dansare i Kungliga Baletten som går från mammaledighet tillbaka till premiärer och strålkastarljuset.

Tre av fem avsnitt av SVT-serien *Hjälp! Jag ska gå på opera*, spelades in på Operan. I serien undersökte sångaren Richard Söderberg om det går att överföra sin kärlek till opera till en person utan någon relation till konstformen och som tidigare aldrig satt sin fot i ett operahus.

Tabell 5.

Antal genomförda utsändningar via radio och TV			
	2021	2020	2019
Radio	2	1	4
TV	3	3	2

Tabell 6.

Föreställningar som sänts i SVT 2021 – antal tittare inkl SVT play (2020; 2019)	
Klaus Nomi	47 000
Eskapist	6 000
Totalt	53 000 (335 000; 218 000)
Föreställningar som sänts i Sveriges Radio P2 2021 – antal lyssnare exkl SR play (2020; 2019)	
Hoffmanns äventyr	ca 60 000
Jolanta	ca 60 000
Totalt	120 000 (60 000; 240 000)

ÖVRIGA DIGITALA SÄNDNINGAR

Varje år erbjuder Operan ett antal föreställningar via Folkets Hus och Parker. Eftersom 2021 till stor del präglades av pandemin blev det enbart två uppsättningar, baletten *Svansjön* (live) och *Gala för konst och vetenskap*, som sändes på biografer i hela Sverige.

Operan samarbetar med den europeiska icke kommersiella strömningsplattformen OperaVision där fyra av Operans produktioner (*Prima Donna*, *La passion de Simone*, *Tosca* och *Jolanta* (live)) strömmades under 2021 och nådde många tittare både i Sverige och utomlands.

Samarbetet med Betaniastiftelsen kring sändningar till äldreboenden pågick även under 2021 och var mycket viktigt för att nå ut till äldre som under stora delar av året varit isolerade på sina äldreboenden. Sändningarna har administrerats via Operan Play och har inte krävt separata sändningar.

Tabell 7.

Antal övriga digitala sändningar			
	2021	2020	2019
Antalet produktioner som sänts över det digitala biografnätet – Folkets Hus och Parker	2	1	2
Antalet produktioner som sänts via OperaVision	4	3	1
Digitala sändningar till äldreboenden	8	20	3
Övrigt	3	-	-
Totalt	17	24	6

Tabell 8.

Antal tittare övriga digitala sändningar			
	2021	2020	2019
Folkets Hus och Parker	845	2 965	4 785
OperaVision	113 498	220 416	12 314
Digitala sändningar till äldreboenden ⁹	-	-	370
Övrigt	2 939	-	-
Totalt	117 282	223 381	17 469

4.4. ÖKAD TILLGÄNGLIGHET

Regeringen anger också i sitt uppdrag att Operan ska sträva efter att på olika sätt öka tillgängligheten samt verka för att göra teatern tillgänglig för publik med funktionsvariationer och ska även redovisa hur Operans bidragit till att kulturen kommit fler till del i hela landet.

Som framgår ovan har de digitala kanalerna varit avgörande för Operan att nå ut med sin verksamhet till en stor publik i hela landet och av den svenska Operan Play-publiken finns knappt 40 % i andra delar av Sverige än i Stockholms län.

Kontinuerligt görs större och mindre arbeten för att förbättra tillgängligheten för publiken i Operahuset utifrån de stora begränsningar som finns för en teater som byggdes under helt andra förutsättningar. För att öka tillgängligheten till det fysiska huset är Operans salong utrustad med hörslinga för att erbjuda personer med nedsatt hörsel möjlighet till en kvalitativ upplevelse. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra tillgängligheten och göra de publika delarna mer inbjudande för personer med funktionsvariationer. Operahuset är dock i ett stort behov av en ombyggnation, bland annat med anledning av att huset måste bli mer tillgängligt och öppet för ny publik och personer med olika sorters funktionsvariationer. Att ombyggnads- och renoveringsprojektet Ny Opera i Operan (NOiO) nu fått skjutas upp medför stora utmaningar för Operan att inom en rimlig framtid kunna erbjuda ett modernt och hållbart operahus för en större publik som har olika förutsättningar.

4.5. TURNÉER OCH GÄSTSPEL

Under 2021 genomfördes två nationella gästspel av Operan i samarbete med Dans i Nord. På Kulturens hus i Luleå medverkade baletten på en gala med *Le Corsaire* av Marius Petipa till

⁹ Sändningarna till äldreboenden har gått via Operan Play och ingår i tittarsiffrorna där

musik av Adolphe Adam, *Döende Svanen* av Michel Fokine till musik av Camille Saint-Saëns och *Three Preludes* av Ben Stevenson till musik av Sergej Rachmaninov. I det nyinvidda Sara kulturhus i Skellefteå medverkade baletten i en danskväll med *överbord* av Mats Ek till musik av Fläskkvartetten.

Eftersom Operan inte har haft möjlighet att ta emot publik under stora delar av året besökte Operan flera vårdhem och äldreboenden. På så sätt blev det ett bidrag till, att i en orolig tid lätta på den isolering det innebar för många i riskutsatta grupper. Operans artister och musiker åkte ut till boenden och framträdde nedanför balkonger, på gräsmattor och parkeringsplatser vilket varit mycket uppskattat och efterfrågat.

5. VÅRDA DET NATIONELLA KULTURARVET SAMT STÖDJA NYSKAPANDE

Regeringens mål för statens bidrag 2021 har tillika tidigare år varit att Operan ska vårda och främja det nationella kulturarvet inom opera och balett samt att stödja nyskapande svensk opera- och balettkonst genom att beställa och framföra nya verk av tonsättare, författare och koreografer.

5.2 KULTURARVET

Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas.

Operan har under året presenterat klassiker som exempelvis Wagner-operan *Valkyrian* och helaftonsbaletten *Svansjön*, men också nya verk som familjeoperan *Snödrottningen*, baserad på H.C. Andersens saga, och det moderna dansverket *Bella Figura* av Jiří Kylián.

Under hösten framfördes också en bejublad balettgala med åtta olika delar som lyfte fram den klassiska balettens historia med verk som; Polonäsen ur *Svansjön* av Rudolf Nurejev, *Les Sylphides* av Michel Fokine, *Le Corsaire* av Marius Petipa, *Daphnis et Chloé* av Michel Fokine, *Three Preludes* av Ben Stevenson, *Grand Pas Classique* av Victor Gsovsky, *Den döende svanen* av Michel Fokine samt finalen ur *Suite en Blanc* av Serge Lifar. SvD skrev att ”Publiken bjuds balettgodis ur historiepåsen”.

I detta sammanhang bör även UpO:s produktion *Station Illusion* nämnas, en barockföreställning för barn från sex år som levandegör kulturarvet för en ny generation barn och unga, på ett både lekfullt och respektfullt sätt.

Även det hantverk och arbete som bedrivs inom Operans dekor- och kostymateljéer samt på andra platser på och bakom scenen, är en del av det levande kulturarvet. Genom att bevara och förnya dekor, ljussättning och andra sceniska uttryck inom opera- och balettkonsten samt genom att skapa nya versioner av de klassiska kostymerna som bärs på scenen bidrar Operan till att hålla hantverket levande.

Operan har även under 2021 visat utställningen till 200-årsminnet av Sveriges första världsstjärna, operasångerskan Jenny Lind, vars betydelse för kvinnors frigörelse och självständighet under 1800-talet varit stor.

5.3 STÖDJA NYSKAPANDE

Som ovan nämnts under punkten 2.2 är en självklar förutsättning för konstarnas utveckling och bestående att nya verk skapas och framförs.

Operan bedriver sedan flera år ett mycket framgångsrikt projekt med uppsättningar skapade av debuterande operakompositörer. Inom ramen för formatet *Short Stories* har årligen tre uruppföranden av nya operaverk presenterats. Under 2021 fick detta projekt dock skjutas på framtiden, för att istället ha planerad premiär under våren 2022.

Även för Kungliga Baletten beställs och skapas löpande nya verk med syfte att stödja nyskapande och för 2021 kan nämnas *Riptide*, ett dansverk med koreografi av Hlin Diego Hjalmsdottir och *Sonatra* av Joseph Sturdy.

Inom barn- och ungdomsrepertoaren för opera och balett finns ingen större existerande repertoar och Operans kontinuerliga nybeställningar av produktioner har en mycket viktig funktion för att fylla på en sådan repertoar. De nybeställda verken bygger aktivt ett framtida kulturarv inom konstarterna för ung publik. Under 2021 presenterades det nya verket *Station Illusion* – intermedier ur Molière/Lullys *L'Amour médecin* och Molière/Charpentiers *Le Malade imaginaire*. Nyskriven svensk text Anna Linden, koreografi och regi Karin Modigh.

OPERANS PÅGÅENDE ARBETEN MED NYBESTÄLLNINGAR

Förutom de ovan nämnda nybeställda verken som presenterats under 2021 arbetar Operan med följande beställningsverk.

Melancholia – en opera av Mikael Karlsson, musik och Royce Vavrek, text efter Lars von Triers film.

Strandad – en opera med musik av Karin Rehnqvist och text Kerstin Perski.

Amy Foster – en opera med musik av Rolf Martinsson och text Stephen Plaice efter Joseph Conrads novell *Amy Foster*.

La Boîte à Joujoux (Debussy) – ett dansverk med koreografi av Jean-Guillaume Bart (en del av Le Ballet Suédois). Verket har urpremiär under våren 2022. Ursprungligen var premiären planerad till 2020 men blev framflyttad på grund av pandemin.

Hjärtat inuti (*In the heart of it all*) – ett nyskrivet allkonstverk med operasångare och dansare skapat för små barn med funktionsvariationer. Koreografi Dalija Acin Thelander, musik Anja Dordevic. Urpremiär under våren 2022.

Flyg vart du vill – med befintliga operaarior och nyskriven musik utforskas vad som händer efter döden. Verket riktar sig till 10–12-åringar. Urpremiär hösten 2022.

Sova vaken – *pocketopera* – ett externt finansierat projekt som är en beställning av ett nytt verk för barn 6–9 år i samarbete med Riksteatern, med två live-artister, inspelad musik med Kungliga Hovkapellet och Kungliga Operans kör i syfte att turnera i parker och skolor för att nå ny publik.

5.4 ARKIV OCH SAMLINGAR

Operan ska enligt ägarens riktlinjer verka för att tillgängliggöra sina arkivsamlingar för allmänheten och mot den bakgrunden ser Operan till att tillvarata och varaktigt bevara teaterns verksamhet och minne för framtiden samt göra dessa tillgängliga.

Operans avdelning för arkiv och samlingar ordnar, förtecknar och arkiverar handlingar från Operans konstnärliga och administrativa verksamhet från 1773 till idag. I samlingarna återfinns också teaterns konst, scenografimodeller, äldre fotografier och historiska kostymer. Operan visar löpande sina arkivskatter i utställningar och konsthängningar i Operahusets publika delar, något som blev mycket begränsat även under 2021 på grund av

coronapandemin och nedstängningen av Operahuset för den fysiska publiken. Den ovan nämnda Jenny Lind-utställningen kunde dock presenteras.

Ett kontinuerligt arbete med digitalisering av Operans arkiv och samlingar pågår. I Operans repertoardatabas, som är tillgänglig för allmänheten via Operans hemsida, finns möjlighet att söka information om vår repertoar genom tiderna med uppgift om uppsättning, föreställningsdatum, artister och upphovspersoner bland annat.

6. TVÄRSEKTORIELLA PERSPEKTIV

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, tillgänglighets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Operan uppfyller dessa övergripande verksamhetsmål bland annat genom sin barn- och ungdomsverksamhet – där det i den pedagogiska verksamheten och produktionerna som skapas för barn alltid görs utifrån barnens perspektiv. Därutöver sker arbete med dessa perspektiv genom internationell samverkan och gästspel samt genom ett arbete med att bredda rekryteringsprocesser, vara mer inkluderande och skapa en intern kultur som attraherar och gynnar mångfald.

Operan arbetar även aktivt för att utöka andelen kvinnliga upphovspersoner i verksamheten och under 2021 har bland annat två librettister av de nyskrivna operorna varit kvinnor, Anelia Kadieva Jonsson (*Snödrottningen*) och Sophie Helsing (*Station Illusion*), en koreograf av de nyskapade dansverken har varit kvinna Hlin Hjalmarsdottir (*Riptide*) och tre av årets operaproduktioner har regisserats av kvinnor, Sofia Jupither (*Rigoletto*), Elisabeth Linton (*Snödrottningen*) och Karin Modigh (*Station Illusion*). Två produktioner har haft kvinnliga dirigenter, Catrine Winnes (*Snödrottningen*) och Ruth Reinhardt (*Nyårskonserten*).

Ökad tillgänglighet är ett viktigt fokusområde för Operan vilket framgår genom flera avsnitt i denna rapportering. Sammanfattningsvis kan här nämnas att viktiga verktyg för ökad tillgänglighet är Operans digitala kanal Operan Play som sänt ett stort antal både nya och repriserade föreställningar, konserter och fördjupande intervjuer och program under året. Operan fortsatte också sitt samarbete med Folkets Hus och Parker och sändningar på OperaVision. Under en vecka i augusti medverkade Operan i Parkteaterns sommarprogram samt medverkade med ett program för barn på Gränslandet. I oktober deltog Operan i ett två dagar långt Operasymposium arrangerat av Kungl. Musikaliska Akademien där operakonsten ”igår, idag och i morgon” diskuterades.

Vad gäller mångfald och variation är Operan en arbetsplats där ett stort antal yrkesgrupper, nationaliteter och kulturer möts. Gästande produktionsteam – både svenska och internationella – med allt från koreografer, kompositörer, musiker, sångare, scenografer, designers av kostym och ljus samt mask och peruk skapar möjligheter att prova nytt och att utmana etablerade arbetsätt och synsätt och tillföra nya idéer. Just mötet mellan alla dessa olika personer från olika yrken och bakgrunder är grunden för den kreativa processen som varierar beroende på gästande team eller tillfälle.

Under året har Operan fortsatt att arbeta med sin nya Hållbarhetsplan Agenda 2030 och den nya rekryteringspolicy där det bland annat tydligt framgår att Operan ska vara en inkluderande arbetsplats där alla medarbetare och arbetssökande känner sig välkomna och där variation och likabehandling främjas. Mot den bakgrunden ska rekryteringsarbetet alltid sträva efter att öppna upp Operan för fler sökande kandidater med en mångfald i erfarenheter och kompetenser.

Arbetet med att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling är fortfarande angeläget för Operan och pågår fokuserat sedan #metoo-uppropet hösten 2017. Arbetet sker internt och tillsammans med branschen. Operans arbete med den nya Hållbarhetsplanen Agenda 2030 med fokus på hållbart företagande, där jämställdhet är ett prioriterat område, och i överensstämmelse med Operans nya uppförandekod med motsvarande fokus, skapar goda förutsättningar för att arbetsplatsen och hela scenkonstbranschen ska bli fri från sexuella trakasserier och andra former av diskriminering. Operan har under 2021 lanserat ett genomarbetat visselblåsarssystem för att underlätta och tydliggöra hanteringen av anmälningar av till exempel trakasserier och andra oegentligheter.

Vad gäller jämställdhet specifikt, gjordes under 2021 en lönekartläggning i samverkan med fackliga företrädare, vilken tillika tidigare år visade att det på Operan inte finns några löneskillnader som kan antas vara könsrelaterade.

7. INTÄKTER, KOSTNADER, HYRA

Enligt ägaranvisningen ska resultatredovisningen visa hur verksamhetens prestationer utvecklats avseende även volym, intäkter och kostnader.

Tabell 9.

Aktivitet 2021 (2020; 2019)	Volym	Intäkter mkr	Kostnader mkr ¹⁰
Opera, balett, konserter mm			
Föreställningar och övriga aktiviteter	172 (261; 783)	28,9 (28,0; 88,5)	343,8 (355,8; 402,2)
Turné och gästspel	27 (11;4)	0,2 (0; 0,4)	0,3 (0; 0,8)
Summa (2020; 2019)	199 (272; 787)	29,1 (28,0; 88,9)	344,1 (355,8; 403,0)
Digitala plattformar			
Operan Play, Opera Vision, SVT, SR, digitala sändningar till äldreboenden, FHP mm.	118 (112; 12)	0,7 (0,4; 0,7)	4,6 (4,5; 2,2)
Summa (2020; 2019)	118 (112; 12)	0,7 (0,4; 0,7)	4,6 (4,5; 2,2)
Barn- och ungdomsverksamhet (UpO)			
Föreställningar och övriga aktiviteter	127 (144; 600)	0,6 (0,7; 1,1)	9,3 (9,1; 6,9)
Turné och gästspel	4 (65; 74)	0,0 (0,0; 1,9)	0,0 (0,0; 5,6)
Summa (2020; 2019)	131 (209; 674)	0,6 (0,7; 3,0)	9,3 (9,1; 12,5)

Enligt ägaranvisningen ska Operan även rapportera följande avseende bidrag vid sidan av det statliga bidraget:

Tabell 10.

¹⁰ Angivna kostnader för "Föreställningar och övriga aktiviteter" innehåller de totala produktionskostnaderna inklusive ex kör, orkester, teknik mm. Angivna kostnader för "Digitala plattformar" och "Barn- och ungdomsverksamheten (UpO) visar endast direkta kostnader.

Intäkter	Kommentarer	2021 (2020; 2019)
Intäkter från sponsring	Inga nya sponsoravtal tecknades 2021.	0,4 mkr (0,1; 1,9)
Intäkter från bidrag vid sidan av det årliga statliga bidraget, med fördelning mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke-statliga bidrag	Inga bidrag utöver det årliga statliga bidraget har erhållits under 2021. Icke-statliga bidrag: Operan erhåller årligen donationer som nyttjas till specifika projekt.	0,0 mkr (0,0; 0,0) 4,5 mkr (4,7; 5,0)

Enligt ägaranvisningen ska Operan även rapportera kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet samt kostnadshyra:

Tabell 11.

Kostnader	Kommentarer	2021 (2020; 2019)
Kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet (exklusive kostnadshyra för Operahuset som redovisas separat nedan)	-	27,7 mkr (26,2; 25,8)
Kostnadshyra för Operahuset	Operahuset har ett så kallat kostnadshyresavtal om ca 28 mkr per år. Under 2019 har avräkning för åren 2018–2019 gjorts vilket inneburit en reduktion om 7 mkr.	27,9 mkr (27,9; 20,5)

8. SAMVERKAN

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan samverka med andra aktörer för att kulturen ska komma fler till del i hela landet samt för att utveckla verksamheten.

De olika samverkansprojekt som Operan initierat och/eller deltagit i syftar framförallt till att nå en utveckling av konstarterna, nå ut i hela landet, nå en ny publik, att byta och tillvarata varandras erfarenheter, effektivisera processer samt, där det är möjligt, uppnå vissa kostnadsbesparingar genom exempelvis samproduktioner.

Operans mångåriga samarbete med Folkets Hus och Parker har under 2021 fortsatt med två verk som sänts ut till biografer i hela Sverige via det digitala biografnätverket. Även samarbetet med Opera Europa, den europeiska sammanslutningen för etablerade operascener och festivaler, och den digitala plattformen OperaVision har lett till att publik i hela Sverige, men också utanför Sverige, kostnadsfritt kunnat ta del av Operans föreställningar.

Under 2021 har samverkan med andra teatrar, både svenska och utländska, varit omfattande och kontinuerlig vad gäller hanteringen av pandemins effekter och den omställning som hela scenkonstbranschen varit tvungen att göra. Inte minst gäller detta det nära och intensiva samarbetet inom ramen för branschorganisationen Svensk Scenkonst som skedde i samband med det snabba införandet av kontroller av vaccinationsbevis för all publik vid evenemang och föreställningar från den 1 december 2021.

Operan deltar i ett viktigt samarbetsprojekt kring hållbarhet där Opera Europa driver ett projekt där en så kallad Green Book tas fram. I första delen presenteras hur man kan göra tillverkningen av produktioner mer hållbar. I nästa del kommer man se över hur man kan göra teaterhusen och verksamheterna där mer hållbara. Framtagande sker av medlemmar tillsammans med hållbarhetsexperter.

De internationella nätverken med andra danskompanier är av avgörande betydelse och utvecklas allt mer. Här ges en möjlighet till reflektion, dialog och samarbeten för att utveckla danskonstens olika delar från utbildning till konstnärlig utveckling och samproduktioner.

På nordisk nivå intensifierades kontakterna med Det Kongelige Teatret i Danmark, den Norske Opera & Balett samt Nationaloperan i Finland under pandemiåret på både konstnärlig och administrativ nivå som bland annat resulterade i ett samnordiskt digitalt dansprojekt.

På nationell nivå inleddes ett administrativt utbyte med GöteborgsOperans Danskompani, Skånes Dansteater och Cullberg för att utbyta idéer kring dagens arbetsformer och hur danskompanierna tillsammans kan skapa bra förutsättningar för dansen och kulturskaparna i Sverige.

Gällande direkta produktionsrelaterade arbeten har samverkan och utbyte skett med L'Opéra Garnier i Paris, i samband med dokumentation och kopiering av Nurejevs helaftonsbalett *Svansjön* som hade premiär på Operan i december 2021. Vidare var operaproduktionen *Jolanta* ett samverkansprojekt med Helikon Opera, Moskva.

Med syfte att aktivera samhällsdebatten om betydelsen av scenkonst och kultur genomfördes två samarbeten under 2021: Tillsammans med Heart17 och UN Creativity Day den 23 april samsände och deltog Kungliga Operan i olika samtal kring FN:s 17 globala hållbarhetsmål och med specifikt fokus på psykisk ohälsa bland unga. Externa gäster från olika branscher medverkade i panelsamtal. Artister från Operan deltog med konstnärliga inslag och tolkningar kring vad konsten betyder för att upprätthålla god hälsa. Det andra samarbetet genomfördes via Folk & Kulturs arrangemang i februari 2021 då Operan livesände ett samtal med externa gäster kring digitaliseringen av scenkonsten; möjligheter och utmaningar.

8.1 SAMVERKAN MED DRAMATEN

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan särskilt samverka med Dramaten i syfte att bl.a. stärka scenkonsten och för att främja effektivitet och kvalitet i verksamheterna.

Under hösten samarbetade Operan och Dramaten i föreställningen *Alkestis*. Fyra manliga sångare ur Kungliga Operans kör medverkade i pjäsen som hade premiär 2 dec 2021 på Dramatens Lilla scen.

Förutom konstnärliga samverkansprojekt mellan Operan och Dramaten, som blev färre än planerat under 2021 på grund av pandemin, fortsatte samarbeten för att i olika projekt främja effektivitet och kvalitet genom samverkan i olika administrativa projekt, såsom i upphandlingar. Etableringen av ett nytt gemensamt produktionscenter i Flemingsberg i Huddinge, vilket kommer att stå klart sommaren 2024, är ett stort gemensamt projekt mellan teatrarna. Ett samarbetsavtal kommer att tas fram till inflyttningen 2024 och målbilden är att fördjupa samarbetet mellan teatrarna i det nya produktionscentret med ett bättre resursutnyttjande och ökad effektivitet.

Inom området teaterteknik, samarbetar teatrarna sedan 2016 med upphandling av nytt övermaskineri för respektive teater, som under 2018–2020 installerats på Operan och under 2021 kommer att installeras på Dramaten. Med en gemensam upphandling har teatrarna fått samma teknikleverantör, vilket skapar nya förutsättningar av fördjupat samarbete med

hänsyn till kommande behov av service, underhåll och framtida utveckling inom området. Teatrarna har också inlett en dialog om vissa gemensamma personella resurser för service och underhåll.

8.2 SAMVERKAN MED DE KONSTNÄRLIGA UTBILDNINGARNA

Operan önskar betona vikten av samverkan med de institutionella utbildningarna och att en nära dialog med de konstnärliga utbildningarna är viktig, dels för Operans egen utveckling och dels för att skapa anställningsbarhet på en hög nivå för eleverna samt om möjligt erbjuda praktikplatser.

Varje år erbjuder Operan, i samarbete med Kungliga Musikhögskolan (KMH), ett antal musikstudenter praktikplats i Kungliga Hovkapellet. I år kunde dock endast 2 musikstudenter erbjudas en praktikplats. Samarbetet är ett viktigt sätt för Operan att ge unga musiker en inblick i en orkestermusikers vardag och en introduktion till opera- och balettrepertoaren. Diskussioner har inletts med KMH angående en ny, ettårig masterutbildning förlagd på Operan. Kungliga Operan tar även emot praoelever från musik- högstadieskolan Lilla Akademien i Stockholm.

Operan har sedan länge ett etablerat samarbete med Adolf Fredriks musikklasser. Under 2021 medverkade omkring 20 barn från mellan- och högstadiet i *Snödrottningen*.

Operan har också sedan många år ett nära samarbete med Operahögskolan där elever deltar i Operans verksamhet och föreställningar. Under 2021 var dock möjligheterna till praktik på Operan begränsad med anledning av pandemin, dock deltog elever vid nyårskonserterna och i *Rigoletto* och *Snödrottningen*.

För att vara delaktig i utvecklingen inom utbildning av dansare har Operan en ledamot i Skolverkets råd för dansarutbildning. I januari 2020 anordnades på initiativ av Operan för första gången ett möte med Skolverkets råd för dansarutbildningen, skolledningarna från Göteborg och Stockholm samt de konstnärliga cheferna från Kungliga Baletten, GöteborgsOperans Danskompani, Cullberg, Skånes dansteater, Norrdans, Regionteater Väst dans samt representant från Danscentrum, till ett gemensamt möte för att diskuteras dansutbildningens utveckling. Detta framgångsrika samarbete fortsatte under 2021.

Samarbetet mellan Operan och Kungliga Svenska Balettskolan fortsätter att utvecklas. Operans balettchef, gästlärare och balettmästare har undervisat skolans elever och elever har genomfört sin praktik på Operan. Ett stort antal elever från Kungliga Svenska Balettskolan medverkade i föreställningarna av *Svansjön*.

Operans kostymateljé har fortsatt sitt samarbete med Tillskärarakademien i Göteborg från vilken skräddarelever genomfört praktik på Operan.

9. VERKSAMHETEN I SIFFROR

Tabell 12.

Plats/uppställning/aktivitet 2021 (2020; 2019)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning % ¹¹
Föreställningar stora scenen				
OPERA				
Candide	Repris	7	4 909	61 %
Jolanta	Premiär	7	4 632	57 %
Rigoletto	Repris	10	5 014	43 %
Madama Butterfly	Repris	6	6 732	97 %
Valkyrian	Repris	4	4 140	90 %
Snödrottningen	Premiär	6	3 915	57 %
Summa opera stora scenen		40 (48; 127)	29 342 (32 155; 112 269)	
Genomsnitt opera stora scenen			734 (670; 884)	64 % (58; 77)
BALETT				
Kungliga Baletten - Gala	Premiär	9	4 315	42 %
Kylián/Ek/Forsythe	Premiär	11	6 618	52 %
Svansjön	Premiär	9	8 195	79 %
Summa balett stora scenen		29 (41; 72)	19 128 (20 761; 62 552)	
Genomsnitt balett stora scenen			660 (506; 869)	57 % (44; 75)
ÖVRIGT stora scenen				
Gala för konst och vetenskap		1	295	26 %
Nyårskonsert		1	488	42 %
Summa övrigt stora scenen		2 (2; 8)	783 (956; 8 918)	
TOTALT antal föreställningar och besökare stora scenen		71 (91; 207)	49 253 (53 872; 183 739)	
Genomsnitt stora scenen			694 (592; 892)	60 % (51; 77)
Föreställningar Rotundan, Guldfojén och övriga scener i Operahuset				
Station Illusion (Rotundan)	Uppremiär	33	2 059	
Lunchkonsert		34	2 318	
Kammarkonsert		1	48	
Konsert till förmån för HK		1	25	
Summa övriga scener Operahuset		69 (67; 164)	4 450 (4 744; 10 694)	

¹¹ Siffran består av beläggning i jämförelse med full salong (1 153 platser) och tar inte hänsyn till publikbegränsningar med anledning av corona-restriktioner, begränsad sikt eller liknande

Plats/uppställning/aktivitet 2021 (2020; 2019)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning % ¹²
Turnéer och gästspel i Sverige				
Mozartkonsert		3	2 438	
Äldreboenden och vårdhem		21	1 050	
Balett gästspel Skellefteå		1	350	
Balett gästspel i Luleå		1	300	
Gränslandet	UpO	1	294	
Konsert Parkteatern	UpO	3	288	
Brahms Requiem Konsert		1	192	
Summa turné och gästspel Sverige		31 (76; 56)	4 912 (3 421; 47 493)	
Turnéer och gästspel utomlands				
		-	-	
Summa turné och gästspel utomlands		0 (0; 22)	0 (0; 979)	
TOTALT antal föreställningar och besökare		171 (234; 449)	58 615 (62 037; 242 905)	
Övriga aktiviteter				
Öppna repetitioner, visningar, introduktioner, opera- och balettkvartar, samtal, workshops, skolverksamhet med mera		159	9 794	
Summa övriga aktiviteter		159 (247; 1 012)	9 794 (11 984; 53 695)	
TOTALT antal besökare föreställningar, övriga aktiviteter		330 (481; 1 461)	68 409 (74 021; 296 600)	

Tabell 13.

Denna tabell visar barn- och ungdomsverksamheten samt familjeföreställningar, här utbruten ur tabell 12. Siffrorna ingår således även i tabell 12.

Plats/uppställning/aktivitet 2021 (2020; 2019)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %
Familje-, barn- & ungdomsföreställningar stora scenen				
Snödrottningen	Premiär	6	3 915	57 %
Barn- & Ungdomsföreställningar i Rotundan				
Station Illusion	Urpremiär	33	2 059	
Barn- & Ungdomsturnéer och gästspel i Sverige				
Gränslandet		1	294	
Konsert Parkteatern		3	288	
Summa föreställningar och besökare		43 (104; 147)	6 556 (17 101; 30 382)	

¹² Siffran består av beläggning i jämförelse med full salong (1 153 platser) och tar inte hänsyn till publikbegränsningar med anledning av corona-restriktioner, begränsad sikt eller liknande

Plats/uppställning/aktivitet 2021 (2020; 2019)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning %
Övriga Barn- & Ungdomsaktiviteter				
Introduktioner för barn, skolvisningar, barnlördagar med mera.		96	3 097	
TOTALT antal föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		139 (231; 716)	9 653 (21 667; 47 431)	

Tabell 14.

OPERAN PLAY uppställning/aktivitet 2021 (2020)	Kommentar	Antal visningar
Opera		
Tosca		8882
Glada änkan	Operett	9320
La traviata		8295
Valkyrian	Live	6050
Otello		5181
Askungen	Live	4498
Carmen	Live	4172
Madama Butterfly		3248
Rigoletto	Live	2561
Dracula		1716
Salome		1578
Prima Donna		1259
Sigrid H		631
Jolanta		542
La bohème		362
Klaus Nomi	UpO	3452
Min mamma är en drake	UpO	1277
NÄR DÅ DÅ	UpO	1044
Station Illusion	UpO	351
Balet/dans		
SHIFT CACTI		9775
Half life VR		9633
Stevenson/Lifar		9071
Inför Nurejevs Svansjön		8836
RIPTIDE		6251
Sonatra		5983
Överbord		2385
Julia & Romeo		2150
Pas de deux ur "Arlequin, kärlekens trollkarl"		185
Konserter		
22 konserter		27 630
Övriga program		
46 övriga program		57 020
TOTALT antal program och visningar Operan Play	96 (84)	203 338 (309 494)

Stockholm den 14 februari 2022

Birgitta Svendén
Vd

Birgitta Svendén (14 Feb 2022 16:34 GMT+1)

Kungliga Operans resultatredovisning för 2021 - underskrift

Slutgiltig revideringsrapport

2022-02-14

Skapad:	2022-02-14
Av:	Helena Sköldborg (helena.skoldborg@operan.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAMhMwNi1Yy8x60k0f5AessQuRBFOQMp5I

Historik

- Dokumentet skapades av Helena Sköldborg (helena.skoldborg@operan.se)
2022-02-14 - 15:07:06 GMT - IP-adress: 217.209.44.38
- Dokumentet godkändes av Helena Sköldborg (helena.skoldborg@operan.se)
Godkännandedatum: 2022-02-14 - 15:08:02 GMT - Tidskälla: server- IP-adress: 217.209.44.38
- Dokumentet skickades med e-post till Birgitta Svendén (birgitta.svenden@operan.se) för signering
2022-02-14 - 15:08:04 GMT
- E-postmeddelandet har visats av Birgitta Svendén (birgitta.svenden@operan.se)
2022-02-14 - 15:33:26 GMT - IP-adress: 213.136.41.173
- Dokumentet har e-signerats av Birgitta Svendén (birgitta.svenden@operan.se)
Signaturdatum: 2022-02-14 - 15:34:10 GMT - Tidskälla: server- IP-adress: 213.136.41.173
- Avtal har slutförts.
2022-02-14 - 15:34:10 GMT